

- 32) — siehe Anm. 12, Taf. 663 A.
 33) — O. Aslanapa, Die seldschukischen Fliesen im Museum in Antalya, *Cultura Turcica*, Vol. II/2, 1965, S. 157, Taf. 4, Bild 10, 11.
 34) — M. Parker, Anadolu beylikler devri keramik sanatı, *Sanat Tarihi Araştırmaları* (-Kunsthist. Forschungen) I, 1964 - 65, S. 160, Abb. 3.
 35) — a. a. O., S. 164, Abb. 26.
 36) — siehe Anm. 15, S. 1592, Fig. 554 und Anm. 12, Taf. 718 A.
 37) — siehe Anm. 33, S. 165, Abb. 5.
 38) — siehe Anm. 26, Taf. 49/10.
 39) — siehe Anm. 12, Taf. 688 B.
 40) — siehe Anm. 15, S. 1609, Fig. 559 e.
 41) — siehe Anm. 18, S. 45.
 42) — siehe Anm. 3, E. Lucius.

ANADOLU'DA SELÇUKLU VE BEYLİKLER DEVRİ AHSAP TEKNİKLERİ

Gönül ÖNEY

Anadolu'da Selçuk'lularla gelişen ve orijinal örneklerini veren ahşap işçiliği beylikler devrinde de mükemmel örnekler kazandırarak müşterek bir ekol yaratmıştır. Osmanlı devri ahşap işçiliği teknik sahada büyük yenilik getirmemiş, ancak değişik bir üslup geliştirmiştir. Ahşap mimberler, kapılar, pencere kanatları, rahleler, sütun başlıkları, girişler, konsollar Selçuklu ve Beylikler devri cami içlerinde, mihrap haricinde yapıyı süsleyen önemli bir unsur olmuştur. Bilhassa ceviz, elma, armut, sedir, abanoz ve gül ağacından yapılan bu malzemede çeşitli işleniş teknikleri kullanılmıştır.

1. Kündekâri Tekniği.

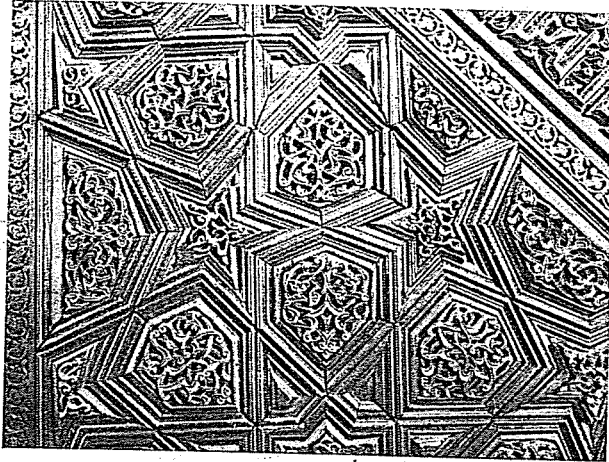
Mimberlerin yan aynalıklarında ve kapılarda kullanılan, «Kündekâri» tekniği adını alan bu teknik en orijinal işçiliği meydana getirir. İslâm sanatında en erken örneklerini 12. asırda Mısır, Halep ve Anadolu'da bulduğumuz kündekâri tekniğinin bu üç merkezde birbirine paralel olarak geliştiğini tahmin ediyoruz. Mısır'da Fatimilerle ilk örneklerini veren bu teknik bilhassa Memlûk'lar devrinde çok fazlalaşmıştır (1). Kündekâri tekniği yapılışına göre hakikî ve taklit kündekâri çeşitleri olarak muhtelif gruplara ayrılabilir.

1) — Mısır Sayda Nafisa mihrabı (1138-45), Sayda Rakaya camisi mihrabı (1154-60), Kus'da Amri camisi mimberi (1155), Salih Talâi kapısı (1160), Eyyubi devri İmam Şâfi'i (1211) sandukası, Malik Salih Eyüp'ün türbe kapısı (1249/50), İbni Tulun camisinde Sultan Laçin mimberi (1296) Anadolu örneklerine paralel gelişen erken kündekâri işçilikleridir. 14.-15. asır Memluk devrinde örnekler çok bollaşır. Bak. Kühnel, E. Der Mamlukische Kassettenstil. *Kunst des Orients*. I. Wiesbaden 1950. s. 55-58, Abb. 1-7.

1. Hakikî Kündekâri Tekniği.

(Resim 1) Siirt Ulu Cami Mimberi (Ankara Etnografya Müzesi).

Bir çatma tekniği olan bu teknikte sekizgen, baklava, ve yıldız formunda olan, içi arabesk reliefli ahşap parçalarla bunları birbirine bağlayan oluklu ahşap kirişler içiçe geçerek bağlanmıştır. Bu parçaları birbirine tutturmak için çivi veya tutkal kullanılmamıştır. Parçalar geçme olduğundan, ahşabın kuruyup ufalması halinde blok halinde ayrılmalar, yarıklar olmaz. Genellikle Mimber yan aynalıklarında daha sağlamlığı temin için bu geçme kündekâri

Resim 1. Siirt Ulu Cami mimberi (Ankara Etnografya Müzesi).

satırların altında ahşap bir iskelet bulunur. Anadolu'da mevzu bahis her iki devirde bu tekniğe rastlayabiliriz. Çok güç olan kündekâri tekniğinde daha küçük ve detaylı işlenmiş parçaların bir araya getirildiği örnekler olduğu gibi, daha kabaları da vardır. Geç ve erken devirde her iki gruptan örnekler bulunabilir. Konya Alâeddin (1155/56), Aksaray Ulu (12. asır), Harput Sare Hatun (12. asır), Malatya Ulu (13. asır), Siirt Ulu (13. asır), Sivrihisar Ulu (2) (1275), Beyşehir Eşrefoğlu (3) (1296/99), Niğde Sungurbey (14. başı), Ürgüp Damsaköy Taşkınpaşa (14. başı), Birgi Ulu (1322), Manisa Ulu (1376/77), Manisa İvâz Paşa (1487), Bursa Ulu (1399) camisi mimberle-

2) — Otto-Dorn, K. Die Ulu Dschami in Sivrihisar. Anadolu (Anatolia) IX, 1965. Ankara 1967. s. 167, Fig. VIII.

3) — Otto-Dorn, K. Seidschukische Holzsäulenmoscheen in Kleinasien. Aus der Welt der Islamischen Kunst. Festschrift E. Kühnel. Berlin, 1959 s. 82, 83. Fig. 28.

ri (4), Niğde Sungur Bey camisi yan kapısı çeşitli bölge ve devirlerden kündekâri tekniğinin kaba veya daha ustalıkla sunan örneklerdir.

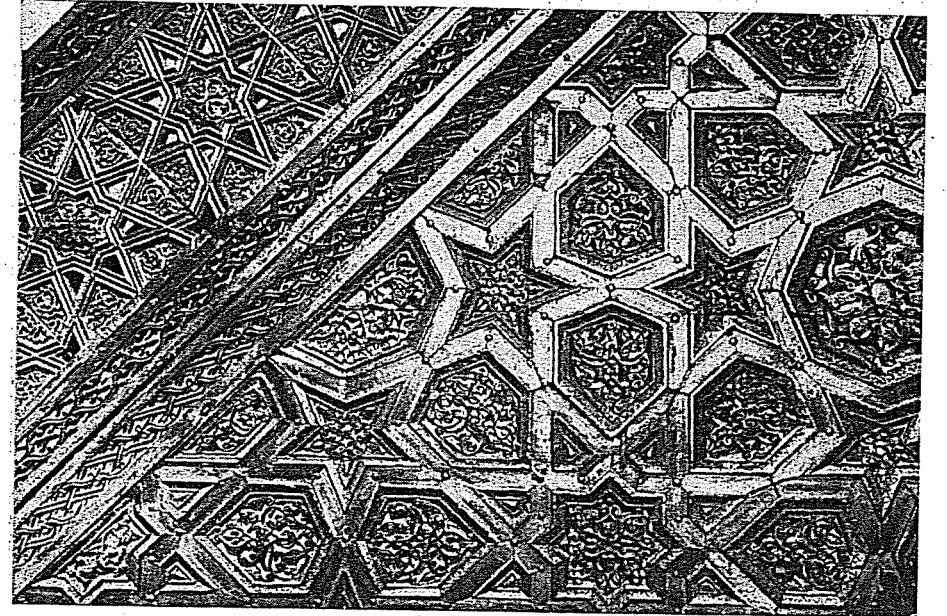
2. Taklit Kündekâri Tekniği.

Taklit kündekâri yapılaş tekniğine göre, birkaç gruba ayırmak mümkündür.

a. Çakma ve Röliefli Kündekâri.

(Resim 2) Ankara Alâeddin Camisi Mimberi.

Yine bilhassa mimber yan aynalıklarında ve kapılarda görülen bu teknikte aynalıklar ayrı ahşap blokların yan yana getirilmesi ile tamamlanır. Bu ahşap bloklarda içi arabesk dekorla süslü sekizgenli, baklava ve yıldız şekilli kısımlar birer kabara gibi relief halinde işlenmiştir. Bu çıkıntılı satırların arasına geometrik kafesi meydana getiren kirişler çakılmıştır. Görünüşte hakikî kündekâriden güç ayrılan bu teknikte sekizgen, yıldız ve baklavalarda

Resim 2. Ankara Alâeddin Camisi mimberi.

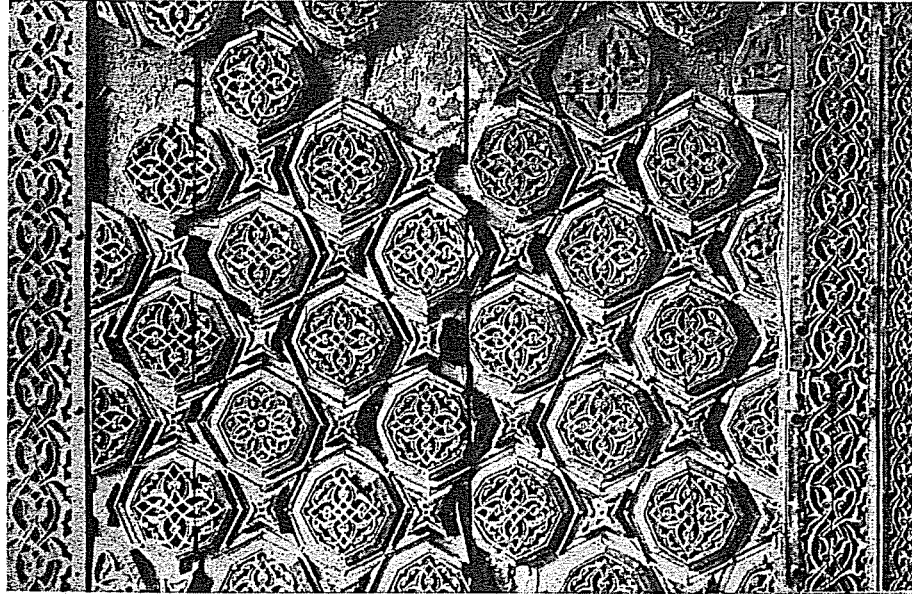
4) — Anadolu'da çeşitli mimberler hakkında daha fazla malûmat için bak. Oral, Z. Anadolu'da San'at Değeri Olan Ahşap Mimberler, Kitabeleri ve Tarihçeleri. Vakıflar Dergisi V. Ankara 1962, s. 23-79, Fig. 1-41. Ayrıca bak. Mayer, L. A. Islamic Woodcarvers and Their Works. Geneva 1958.

(ahşap blokla yekpare oldukları için) çivi yoktur, aradaki çitalar çiviyle tutturulmuştur. Ahşap blokların kuruyup küçülmesi halinde panoların arasında boydan boya ayrıklar görülür. Bu teknik taklit künde-kârinin künde-kâriye en yaklaşan ve ustalık isteyen güzel bir örneğidir. Ankara Alâeddin (1197-98), Kayseri Ulu (1205), Kayseri Huand Hatun (1237), Ankara Kızılbey (5) (13. asır), Divriği Ulu (1228/29), Ankara Arslanhane (6) (1289/90), Çorum Ulu (7) (1306) camileri mimberleri, Kastamonu Candaroğlu Mahmut Bey camisi (1366) ve Ordu Eski Pazar camisi kapıları (13-14. asır) (Ankara Etnoğrafya Müzesi) bu teknikle yapılmış çeşitli bölge ve devirlerden örneklerdir.

b. Tamamen Çakma ve Yapıştırma Künde-kâri

(Resim 3) Ankara Ahi Elvan Camisi Mimberi.

Taklit künde-kârinin daha kaba ve az ustalık isteyen bir grubunu teşkil eder. Bu örneklerde ahşap bloklar üzerine sekizgenler, yıldızlar baklavalılar

Resim 3. Ankara Ahi Elvan Camisi mimberi.

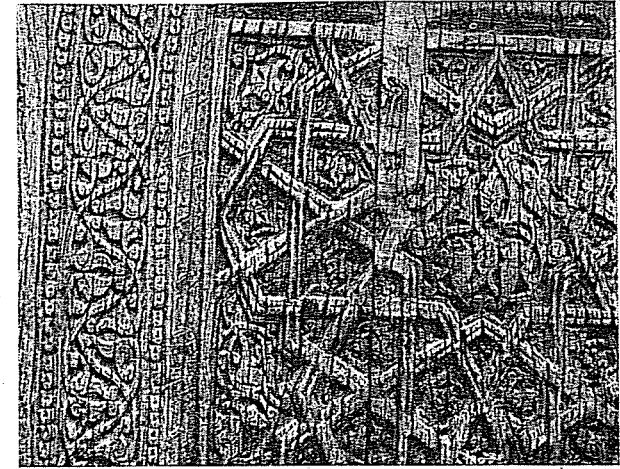
- 5) — Uğurlu, E. Ankara Kızılbey Camii Mimberi. Türk Etnoğrafya Dergisi, Ankara 1968, s. 75-81, Fig. 1-28.
- 6) — Otto-Dorn, K. Seldschukische Holzsäulenmoscheen.... s. 64-68. Fig. 13-17.
- 7) — Karamağaralı, H. Çorum Ulu Camii'ndeki Mimber. Sanat Tarihi Araştırmaları I. İstanbul Üniversitesi Yayınları. 1964-1965. s. 120-129, Fig. 1-29.

ve geometrik kafesi teşkil eden ahşap kirişler çakılmıştır. Ankara Ahi Elvan camisi mimberi (1382), Merzifon Çelebi Sultan Mehmet medresesi dış kapısı (15. asır) ve Amasya Mehmet Paşa camisi kapısı (Amasya Gökmedrese camisi müzesi) bu teknik için örnek teşkil eder. Görünüşte «çakma ve röliefli künde-kâriye» benzeyen bu gruba ait örnekler kanaatimizce daha çoktur, ancak geometrik kafesin içindeki parçaların dökülmesi ile anlaşılabilirdiğinden tesbiti güçtür. «Çakma ve röliefli» künde-kâriye ait olduğunu zannettiğimiz bazı eserlerin bu gruptan olması mümkündür. Ahşap blokların kuruyup küçülmesi ile burada da blokların arasında ayrıklar görülür.

c. Tamamen Röliefli Künde-kâri.

(Resim 4) Kayseri Ulu Camisi Kapısı (Ankara Etnoğrafya Müzesi).

Daha az kalınlığı olan, bu teknikle işlenmiş eserler bilhassa pencere kepengi, kapı, mimber kapılarının altı olarak kullanılır. En bol örnekleri veren

Resim 4. Kayseri Ulu Camisi kapısı. (Ankara Etnoğrafya Müzesi).

bu grupta sekizgenler, yıldızlar, baklavalılar ve aralarındaki geometrik kafes aynı ahşap blokun röliefli halindedir. Kabartmalar fazla yüksek değildir. Geometrik kafes ile arabeskle iç dolguları bariz bir sath ayırımı göstermez. Bu tip malzemede ahşabın kurumması ile çeşitli yönlere yarılmalar olabilir. Ankara Etnoğrafya Müzesi'nde bulunan Kayseri Ulu (1205), Ankara Baklacı baba (1268), Kuyulu Hoca Paşa (13. asır), Hacı Hasan (13. asır başı, ro-

zette) camileri kapılarında, Sütlünlü kapıda (13. asır) (8), Karaman İbrahim Bey İmareti (13. asır), Ermenak Ak mescit dış ve iç kapı rozetlerinde (1300), Ermenak Sipas ve Ulu Cami (1302) kapılarında, Doğu Berlin Müzesinde

Resim 5. Akşehir Kileci Mescidi, pencere kepengi.

8) — Muhtelif kapılar hakkında daha fazla malûmat için bak. Ögel, B. Selçuklu Devri Anadolu Ağaç İşçiliği Hakkında Notlar. Yıllık Araştırmalar Dergisi I. 1956. Ankara 1957. s. 199 - 220, Fig. 1-28.

bulunan Konya Beyhekim mescidi kapısında (13. asır), Amasya Gökmedrese camisi giriş kapısında (13. asır Amasya müzesinde), Birgi Ulu Camisi pencerelelerinden bazılarında (1322), Kayseri Ulu camisi mimber kapısı altında (1205) çeşitli devir ve bölgelerden muhtelif kompozisyonlarla işlenmiş bu grup yalancı künde-kârilerden örnekler buluruz.

II. Rölyef (Kabartma) Tekniği.

Selçuklu devri ve sonrasının en yaygın tekniği olan, mimber külâhlarında, kapılarında, kitabelerinde, yazılarında, kapı, pencere kanatlarında, sandukalarda ve rahlelerde kullanılan bu teknikte sathların işleniş durumuna göre muhtelif gruplar ayırabiliriz.

1. Düz Sathlı Derin Oyma Tekniği.

(Resim 5) Akşehir Kileci Mescidi Pencere Kanadı.

Bu grup ahşaplarda ahşap yüzeyi aynı seviyede düz bir sath teşkil eder. Motifler sathtan derin oyma ile belirtilmiştir. Aynı eserde bazı motiflerin bu teknikle, bazılarının da daha sonra tanıtılan «yuvarlak sathlı derin oyma» ile işlendiği örnekler boldur. Ankara Alâeddin Mimberi ön cephesi kapı köşelikleri (1197/98), Malatya Ulu Camisi Mimberi (13. asır), Kayseri Ulu Camisi mimber kapısı rozetleri (1205), Amasya Burmalı Minare Camisi mimberi kitabesi (13. asır), Ankara Hacı Bayram Veli türbesi kapısı (15. asır), Akşehir Kileci mescidi pencere kanatları (14 - 15. asır), İlisra Ulu Camisi iç kapısı (14. asır), Ankara Ahi Şerafeddin sandukası (9) (1350) bu tekniğe ait örnekler sunmaktadır.

2. Yuvarlak Sathlı Derin Oyma Tekniği.

(Resim 6) Siirt Ulu Camisi Mimberi Kitabesi (Ankara Etnoğrafya

Bilhassa kitabelerde, yazılarda, arabesk dekorda, çok zengin bir görünüş kazandıran ve en yaygın grup olan bu ahşap işçiliğinde reliefler engebeli yuvarlak bir sath meydana getirmek üzere işlenmiştir. Bazı örneklerde kabartmalar çok yüksektir ve ajur işçiliği etkisini verir. İslâm sanatında ilk bol örneklerini 11. asır Fatımî ahşap işçiliğinde gördüğümüz (10), Anadolu'da her devir ve bölgede, çeşitli tip malzemede kullanılan yuvarlak sathlı derin oyma tekniği için şu örnekleri sayabiliriz. Siirt Ulu Camisi mimberi yazıları (13. asır başı), Ankara Kızılbey Camisi kapısı (13. asır), Kızılbey camisi tahtı (III.

9) — Oral, Z. Ahi Şerafettin Türbesi ve Sandukası. I. Milletlerarası Türk Sanatları Kongresi. Ankara 1959. Basım Ankara 1962.

10) — Kühnel, E. İslamische Kleinkunst. Braunschweig 1963. s. 241-243, Abb. 200, 201.

Keyhusrev 1264-83 Ankara Etnoğrafya Müzesi), Ankara Arslanhane camisi mimberi kapı yanları (1289), Divriği Ulu camisi mimberi yazıları (1228/29), Kaykâvus rahlesi (İstanbul Türk İslâm Eserleri Müzesi), Birgi Ulu camisi pencere kanatlarından bazıları.

Resim 6. Siirt Ulu Camisi mimber kitabesi.

3. Çift Katlı Rölyef Tekniği.

(Resim 7). Ankara Alâeddin Camisi Kitabesi.

Bilhassa kitabelerde, yazılarda kullanılan ve çok zengin bir görünüşü olan bu teknikde daha önce bahsi geçen iki rölyef tekniği bir arada kullanılır.

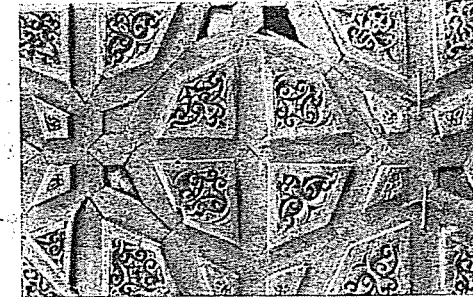
Resim 7. Ankara Alâeddin Camisi mimber kitabesi.

mıştır. Genellikle altta kalan, arabeskler veya spiraller meydana getiren dekor düz satırlı derin oyma ile, üstteki yazı dekoru ise yuvarlak satırlı derin oyma ile işlenmiştir. Ankara Alâeddin camisi mimberi kitabesi buna güzel bir misal teşkil eder.

4. Eğri Kesim Tekniği.

(Resim 8) Malatya Ulu Camisi Mimberi (Ankara Etnoğrafya Müzesi).

Avrasya menşeli olan ve Orta Asya İskit ahşap, metal, kemik işçiliğinde gelişen bu teknik Samarra'daki Türk askerleri kanalıyla 9. asır Abbasi alçı ve ahşap işçiliğine, yine 9. asırda Tulunoğlu ahşap ve alçı işçiliğine, 11. asır Gazne ahşap işçiliğine girerek İslâm sanatına intikal etmiştir. İran Selçuk'lularının alçı, Anadolu Selçuk'lularının da figürlü taş işçiliğinde çok görülen bu teknik, Anadolu ahşap işçiliğinde daha ziyade erken örneklerde stilize yarım palmet motifleriyle dikkatimizi çeker. Bu teknikte reliefli satırlar

Resim 8. Malatya Ulu Camisi mimberi (Ankara Etnoğrafya Müzesi).

derine birbirini kesen eğri satırlarla iner. Malatya Ulu (13. asır), Ermenak Sare Hatun, (12. asır) mimberlerinde yan aynalıklardaki geometrik kafesin iç dolguları (11), Aksaray Ulu camisi mimberinde pabuçluk kısmının etrafındaki bordürde ucu volutlu yarım palmetlerin bu teknikle işlendiği dikkatimizi çeker. Sivrihisar Ulu camisinde caminin ilk yapılış devrine (1226) ait olduğunu söyleyebileceğimiz bazı sütunların üzerinde tamamen Orta Asya menşeli tekstil dekoru (çadır süslerini) hatırlatan ahşap kabartmalarda da eğri kesim tekniği barizdir (12).

11 — Ögel, S. Anadolu Ağaç Oymacılığında Mail Kesim. Sanat Tarihi Yıllığı 1964-65. İst. Edebiyat Fak. Yayını. s. 110-119, Fig. 1-7 (Der Schrägschnitt in Anatólischer Holzornamentik).

12 — Otto-Dorn, K. Die Ulu Dchami in Sivrihisar... Fig. VI-VII, s. 168.

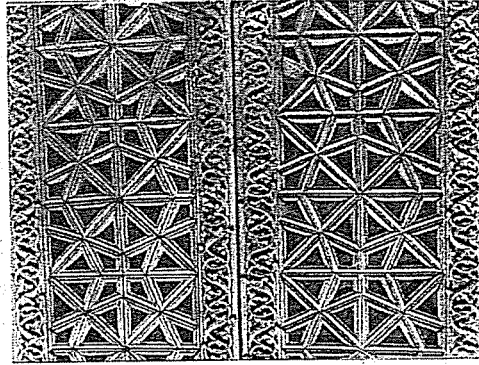
III. Kafes Tekniği.

Bilhassa mimberlerin korkuluk, bazen de taç kısımlarında görülen bu teknik ahşap kirişlerin geometrik üçgenler, yıldızlar v.s. meydana getirecek şekilde bir araya çakılması ile elde edilir. Bu ahşap işçiliğini de iki grupta toplamak mümkündür.

1. Sade Kafes İşçiliği.

(Resim 9). Ankara Kızılbey Camisi Mimberi Korkulukları (Ankara Etnoğrafya Müzesi).

Bu örnekler daha yaygındır. Çatma kafesin arasına süsleyici başka bir parça katılmaz. Ankara Kızılbey, Arslanhane, Ahi Elvan, Beyşehir Eşrefoğlu, Birgi Ulu camisi mimberi korkuluklarında, Ürgüp Taşkınpaşa mimberi aynalığında, Kayseri Lalapaşa camisi yan aynalıklarında bu tekniğe ait çeşitli örnekler görmekteyiz.

Resim 9. Ankara Kızılbey Camisi mimber korkulukları (Ankara Etnoğrafya Müzesi).

2. Arası Dolgulu Kafes İşçiliği.

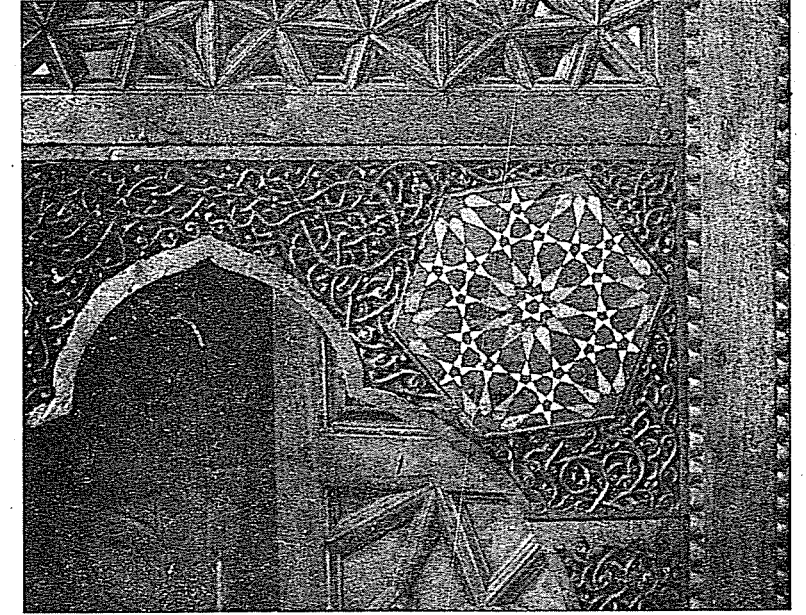
(Resim 2, Korkuluk kısmı) Ankara Alâeddin Camisi Mimberi.

Bu grup kafes işçiliğinde ahşap kirişlerin arasına içi arabesk dolgulu çokgenler, yıldızlar girer, böylece kafesler daha zengin bir görünüm kazanır. Ankara Alâeddin, Divriği Ulu, Kayseri Huand Hatun, Çorum Ulu camisi korkuluğunda çokgenlerin içiçe girmesi ile daha zengin bir kompozisyon mevcuttur.

IV. Ahşap Üzerine Kakma Tekniği.

(Resim 10, 11). Ürgüp Damsaköy Taşkınpaşa camisi mimberi rozeti ve Ankara Hacı Bayram Veli Türbesi İç Kapısı. (Ankara Etnoğrafya Müzesi).

Selçuklu devri ahşap işçiliğinde görülmeyen kakma tekniği en erken örneklerini 14. asırda vermeğe başlar. Bazı 14.-15. asır örneklerinde kemik ve ahşap içine yine ahşap kakma işçiliği başlar. Osmanlı sanatında bilhassa Arap sanatından etkilenecek gayet ince sedef, fildişi, kemik v.s. kakma işi çok bollaşır (13). 14-15. asır eserlerinde kakmalar rozet, yıldız içlerine in-

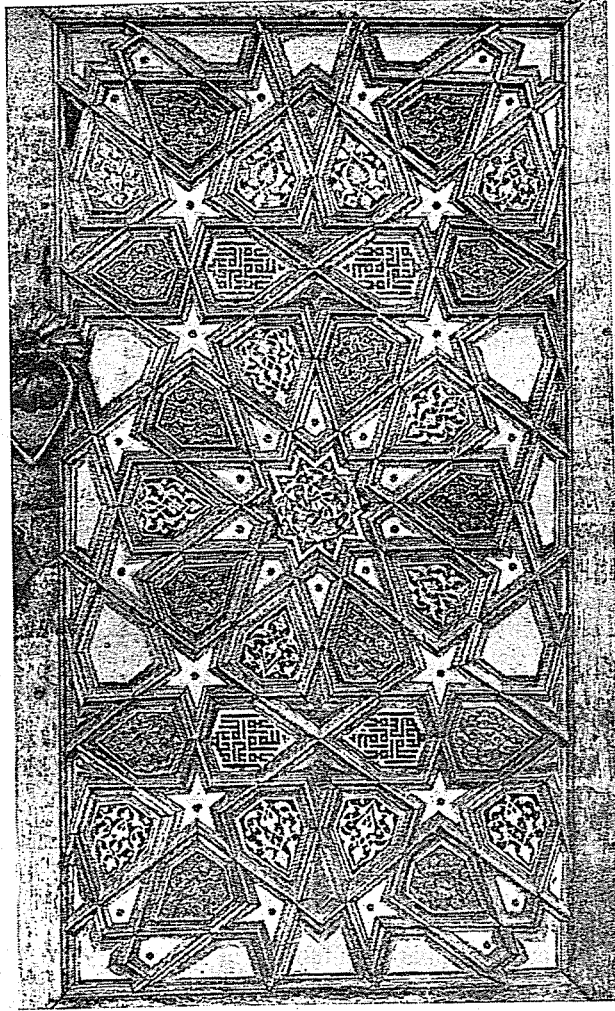

Resim 10. Damsaköy Taşkınpaşa Camisi mimberi. (Ankara Etnoğrafya Müzesi).

hisar ederken 16. asırdan itibaren bütün eserin silme kakma işçiliği ile işlendiği örnekler boldur. Damsaköy Taşkınpaşa mimberi (14. asır başı) rozetinde (Resim 10) kakma tekniğinin en erken örneklerinden biriyle karşılaşırız. Bu altıgen rozetlerini içi küçük kemik kakmalarla doldurulmuştur. Kündekari tekniği ile işlenen Ankara Hacı Bayram Veli Türbesinin iç kapısında (15. asır) geometrik kafesin dolgularında ahşap içine ahşap ve kemik kakmanın

13) — Kerametli, C. Osmanlı Devri Ağaç İşleri, Tahta Oyma, Sedef, Bağ ve Fildişi Kakmalar. Türk Etnoğrafya Dergisi IV. 1961. Ankara 1962. s. 5-13, Fig. 1-21.

yanısıra daha büyük dolgu parçaları şeklinde kemikten çeşitli yıldız, baklava motiflerinin ve yeşim taşlarının da applike edildiğini görmekteyiz (Resim 11). (14).

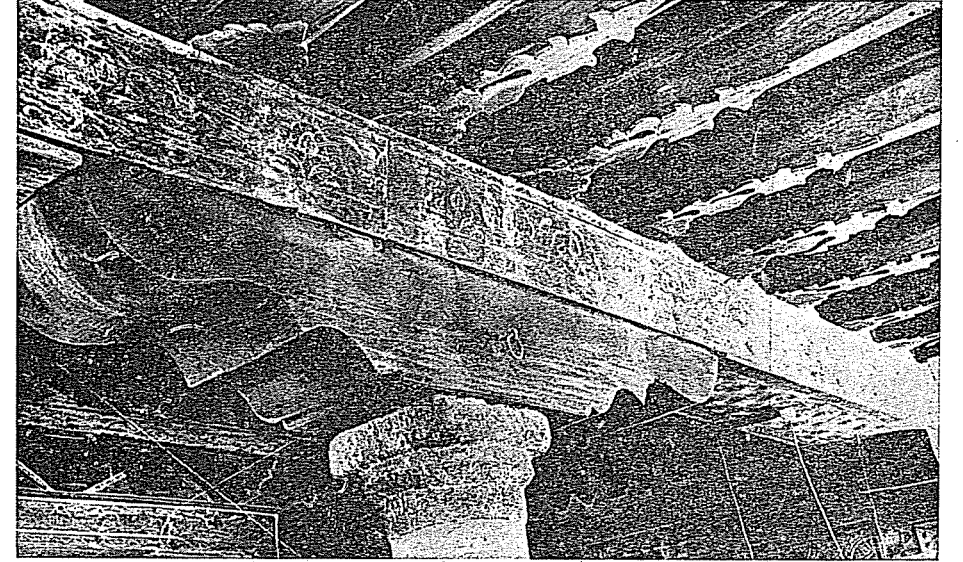
Resim 11. Ankara Hacı Bayram Veli Türbesi iç kapısı
(Ankara Etnoğrafya Müzesi).

14) — Fildişi, ahşap v.s. kakma tekniği de 13. asır sonu ve 14. asırda Kahire merkez olmak üzere Mısır'da gelişir. 15. asır eserlerinde kakmanın kapladığı saha daha genişler. Kahire'de (1291) İbni Süleyman'ın mezarında, al-Mardani (1339) ve Aksungur (1346) camilerinin minberleri en erken örneklerdir. Sultan Hasan zamanında örnekler çok bolladır. Bak. Kühnel, E. Der Mamlukische Kasettenstil..... s. 59-60.

V. Ahşap Üzerine Boyama Tekniği.

(Resim 12, 13). Ankara Örtmeli Mescit Tavan Kirişleri, Ankara Ağaç Ayak Mescidi Mimber Yan Aynalığı.

Selçuklu devrinden itibaren bilhassa ahşap camiler şeklinde isimlendirilen özel bir cami grubunda sütun başlıklarında, konsollarda, kirişlerde, lambrkenlerde görülen ahşap üzerine boyama tekniği daha ziyade mimariye

Resim 12. Ankara Örtmeli Mescit tavan kirişleri.

inhisar etmektedir (15). Ahşap üzerine boyamada kırmızı, koyu mavi, sarı, altın yaldız renkleri hakimdir. Bilhassa Afyon Ulu (1273), Beyşehir Eşrefoğlu (1297-99), Beyşehir Köşkköyü mescidi, Kastamonu Kasabaköyünde Candaroğlu Mahmut Bey camisinde (1366) (16), Niğde Şah mescidinde (1413) (17) ve 14.-15. asır Ankara mescitlerinde bu nakışlara ait çok zengin örnekler görülür. Seçilen motifler daha ziyade tekstil menşeli ve geometrik karakterlidir. Afyon Ulu camisi lambrkenlerinde görülen stilize kuşlar motif bakımından bir istisna teşkil eder (18). Çeşitli arslan ve bir çift başlı kartal mo-

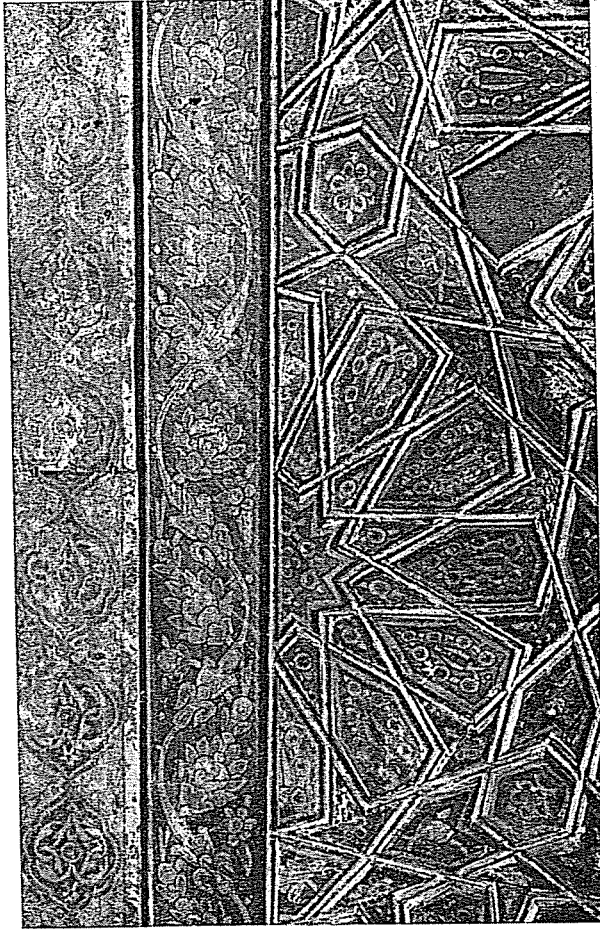
15) — Otto-Dorn, K. Seldschukische Holzsäulenmoscheen.....

16) — Akok, M. Kastamonu Kasaba Köyünde Mahmut Bey Camii. Belleten 1946. s. 2.

17) — Önge, Y. Anadolu Mimari Sanatında Ahşap Stalaktitli Sütun Başlıkları. Önasya Dergisi 37, Ankara 1968. s. 5, 9, 18.

18) — Otto-Dorn, K. Holzsäulenmoscheen... Abb. 5.

tifinin işlendiği bir 13. asır Selçuklu rahlesi de bu örneğe katılır (19). Ankara'da Örtmeli (Resim 12), Geneği, Hacı İvaz, Sabuni, Eyyubi mescitleriyle gelişen ahşap üzerine boyama tekniğinin 16.-18. asır Ankara camilerinde da-

Resim 13. Ankara Ağaç Ayak Camisi mimberi.

19) — Öney, G. Anadolu Selçuklu Sanatında Hayat Ağacı Motifi. Das Lebensbaum Motiv in der Seldschukischen Kunst in Anatolien. Belleten, XXXII, 125. Ankara 1968, Abb. 27, s. 30, 31, 43, 44.

ha realistleşen bir üslûpla devam edişi enteresandır (20). Bu devirde ahşap üzerine boyama işçiliğinin künde-kârı taklidi mimberlerde de kullanıldığını görüyoruz. Ağaç Ayak mescidi mimberinde olduğu gibi (17-18. asır) yıldız, altıgen ve üçgenlerin içinde görülen relief halindeki stilize arabesklerin yerine daha realistleşen boyama bitkisel dekor kullanılır, muhtelif çiçek motifleri seçilir. (Resim 13).

Yukardaki örneklerin gösterdiği gibi Anadolu Selçuklularında gelişen ahşap üzerine boyama tekniği bilhassa mimariye intikal ederek ve geç devir de daha realistleşen bitkisel bir dekor geliştirerek Anadolu'da aynı geleneği sürdürür, Ankara bu sahada önemli bir merkez teşkil eder.

20) — «Ankara'da İslâm Devri Sanat Eserleri» konusunda yazar tarafından bir kitap hazırlanmaktadır. Benzer geç devir ahşap boyama dekoru Merzifon'da Çelebi Mehmet Camisinde ve 17. asır Erbaa/Akçaköy (Fidi) Silâhtar Ömer Paşa Camiinde görülmektedir. Dilâver, S. Bünyan Ulu Camii - Erbaa/Akçaköy (Fidi) Silâhtar Ömer Paşa Camii Sanat Tarihi Yıllığı II. İstanbul 1966-68. s. 194-199, Fig. 16-20.